

การเปรียบเทียบการเปิดเผยนโยบายสำหรับการวัดมูลค่ายุติธรรม และผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ

อัฐพงษ์ ชีระคานนท์¹

กิงกาญจน์ มูลเมือง²

เสียง บัวไหล³

Received 7 February 2022

Revised 24 April 2022

Accepted 26 April 2022

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ วัตถุประสงค์เพื่อที่จะเปรียบเทียบการเปิดเผยนโยบายสำหรับการวัดมูลค่ายุติธรรมและผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ โดยการศึกษาเก็บข้อมูลจากข้อมูลที่มีปรากฏในตลาดหลักทรัพย์ที่มีการดำเนินกิจกรรมในกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร เทคโนโลยี ทรัพยากร บริการ สินค้าอุปโภคบริโภค สินค้าอุตสาหกรรม และอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง จำนวน 100 บริษัท โดยเก็บข้อมูลระหว่างปี พ.ศ. 2558 - พ.ศ. 2559

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยประกอบไปด้วยกลุ่มบริษัทจดทะเบียน ระดับบรรษัทภิบาล และสัดส่วนผู้ถือหุ้น ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ สัดส่วนผู้ถือหุ้นรายย่อย และสัดส่วนผู้ถือหุ้นรายใหญ่ และตัวแปรการเปิดเผยมูลค่ายุติธรรม (Fair Value) ประกอบไปด้วย การเลือกใช้นโยบายทางบัญชีสำหรับที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ การเลือกใช้นโยบายทางบัญชีสำหรับอสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุน และจำนวนค่าในการเปิดเผยมูลค่ายุติธรรม มีความสัมพันธ์และให้ผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียน ประกอบไปด้วย ขนาดของมูลค่ากิจการ (ราคาปิด ณ วันสิ้นงวด) และความสามารถในการทำกำไร ได้แก่ อัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น (ROE) อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งผู้ที่จะนำเอาผลการศึกษาไปใช้จำเป็นศึกษาตัวแปรอื่น ๆ เพิ่มเติม

คำสำคัญ : การเปิดเผยนโยบายสำหรับการวัดมูลค่ายุติธรรม ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตลาดการลงทุนทางเลือกแห่งประเทศไทย

^{1 2 3} คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เลขที่ 39 หมู่ที่ 1 ตำบลคลองหก อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี 12110

อีเมล: ¹ attapong_t@rmutt.ac.th ² kingkan.m@rmutt.ac.th ³ hiang.b@rmutt.ac.th

COMPARISON BETWEEN THE DISCLOSURE OF POLICIES FOR FAIR VALUE MEASUREMENTS AND FIRMS PERFORMANCE OF LISTED COMPANIES IN THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND (SET) AND THE MARKET FOR ALTERNATIVE INVESTMENT OF THAILAND (MAI)

Attapong Teerakanon¹

Kingkan Moonmuang²

Hiang Bualai³

Abstract

The objective of this research is to compare the Disclosure of policies for fair value measurements between companies listed on the Stock Exchange of Thailand and MAI stock exchange of Thailand. By studying and collecting data from data available on the SET Stock Exchange and in the MAI market that have activities in agriculture and food industry, technology, resources, services, consumer products Industrial products, and real estate and construction of 100 companies. By collecting data recorded in 2015 - 2016.

The study found that factors include group of listed companies Corporate Governance Level And the proportion of shareholders Which is divided into 2 parts which are the proportion of minority shareholders and the proportion of major shareholders And the variables of the fair value disclosure include the selection of accounting policies for land Building and equipment Selecting accounting policies for investment properties And the number of words in revealing the fair value There is a relationship and the performance of a listed company consists of the size of the business value (closing price at the end of the period) and the ability to make a profit. (Return on Equity (ROE), Return on Assets (ROA)), vary significantly. The person who will use the results of this study will need to study other variables.

Keywords: Disclosure of Policies for Fair Value Measurements, Stock Exchange of Thailand (SET), Market for Alternative Investment of Thailand (MAI)

^{1 2 3} Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Thanyaburi 39 Moo 1, Klong 6, Khlong Luang, Pathum Thani 12110 Thailand

Email: ¹ attapong_t@rmutt.ac.th ² kingkan.m@rmutt.ac.th ³ hiang.b@rmutt.ac.th

บทนำ

การรายงานข้อมูลทางการเงินของกิจการถือเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้ลงทุน ผู้ให้กู้ยืมเงิน และเจ้าหนี้อื่นทั้งในปัจจุบันและอนาคต เพื่อใช้ข้อมูลดังกล่าวประกอบการตัดสินใจที่เกี่ยวกับกิจการ เช่น ผู้ลงทุนจะนำข้อมูลทางการเงินมาใช้ในการวิเคราะห์เพื่อคำนวณผลตอบแทนที่ได้รับและพึงจะได้รับในอนาคตจากการลงทุน หรือผู้ให้กู้ยืมเงินเช่นสถาบันการเงินจะนำข้อมูลทางการเงินมาเพื่อวิเคราะห์ความสามารถของกิจการในการจ่ายชำระหนี้และดอกเบี้ยในอนาคต นอกจากนี้ยังมีผู้ใช้ข้อมูลทางการเงินของกิจการกลุ่มอื่นในการตัดสินใจเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่เป็นประโยชน์ ดังนั้นมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 1 เรื่อง การนำเสนองบการเงิน จึงได้มีการกำหนดให้กิจการต้องนำเสนองบการเงินฉบับสมบูรณ์ ที่มีข้อมูลดังต่อไปนี้ งบแสดงฐานะการเงิน ณ วันสิ้นงวด งบกำไรขาดทุนและงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นสำหรับงวด งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของเจ้าของสำหรับงวด งบกระแสเงินสดสำหรับงวด และหมายเหตุประกอบงบการเงิน ซึ่งได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายการบัญชีที่สำคัญ และข้อมูลหรือคำอธิบายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการรายงานข้อมูลนั้น

สำหรับการวัดมูลค่าขององค์ประกอบของงบการเงินที่นำเสนอ นั้นพบว่ากิจการส่วนใหญ่ใช้การวัดมูลค่าและนำเสนอข้อมูลด้วยราคาทุนเดิม (Historical Cost) ซึ่งเป็นราคาที่วัดมูลค่าสินทรัพย์และหนี้สินของกิจการ ณ วันแรกที่เกิดรายงานนั้น แม้ว่าจะมีนโยบายบัญชีหรือแนวปฏิบัติในการวัดมูลค่าขององค์ประกอบของงบการเงินภายหลังให้สะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงราคาของสินทรัพย์ เช่น การคิดค่าเสื่อมราคา การประมาณหนี้สงสัยจะสูญ หรือการแสดงมูลค่าสินค้าคงเหลือด้วยราคาทุนหรือมูลค่าสุทธิที่จะได้รับแล้ว แต่จำนวนใดจะต่ำกว่า เป็นต้น แต่โดยภาพรวมพบว่ากิจการนำเสนอข้อมูลในองค์ประกอบของงบการเงินยังคงมีการใช้วิธีการวัดมูลค่าที่หลากหลายตามที่มาตรฐานการบัญชีได้ตั้งสมมติฐานขึ้นมา

หากพิจารณาถึงวิกฤตการเงินระดับประเทศหรือระดับโลกที่ผ่านมา พบว่าผู้ใช้ข้อมูลทางการเงินเรียกร้องให้การรายงานข้อมูลทางการเงินนั้นควรวัดมูลค่าขององค์ประกอบของงบการเงินที่สามารถสะท้อนให้เห็นฐานะการเงินที่เป็นปัจจุบันมากที่สุด จนทำให้คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (International Accounting Standard Board: IASB) และคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีของสหรัฐอเมริกา ประเทศ (Financial Accounting Standard Board: FASB) มีการพิจารณาทบทวนมาตรฐานการบัญชีที่เกี่ยวกับการวัดมูลค่ายุติธรรม (Fair Value Accounting) ดังนั้น IASB และ FASB จึงได้ร่วมกันเพื่อพิจารณากำหนดมาตรฐานและปรับปรุงมาตรฐานการบัญชีในเรื่องการวัดมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ หนี้สิน และตราสารทุนที่กิจการเป็นผู้เสนอขาย นอกจากนี้ได้มีการกำหนดทางเลือกให้กิจการสามารถวัดมูลค่าสินทรัพย์ หนี้สิน และตราสารทุนด้วยมูลค่ายุติธรรม เช่น อสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุน สินทรัพย์ทางชีวภาพ เป็นต้น เพื่อให้ผู้ใช้ข้อมูลทางการเงินได้รับข้อมูลทางการเงินที่สะท้อนสภาพการณ์ปัจจุบันของการเปลี่ยนแปลงมูลค่าและทำให้ข้อมูลมีความน่าเชื่อถือ

สำหรับประเทศไทย สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำมาตรฐานการบัญชีของไทย (Thailand Financial Reporting Standards: TFRS) ที่ผ่านมาตรฐานการบัญชีของไทยได้ปรับปรุงและเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (International Financial Reporting Standards: IFRS) โดยเฉพาะการจัดทำมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม (Fair Value Measurement) (สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2562) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดความซับซ้อนและกำหนดวิธีการวัดมูลค่ายุติธรรมที่มีการกล่าวถึงในแต่ละมาตรฐานการบัญชีให้มีมาตรฐานการวัดแบบเดียวกันนอกจากนี้ยังปรับปรุงแนวทางการเปิดเผยข้อมูลการวัดมูลค่ายุติธรรมให้มีความชัดเจนและเข้าใจง่าย

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการเปิดเผยนโยบายสำหรับการวัดมูลค่ายุติธรรมขององค์ประกอบของงบการเงินและทำการเปรียบเทียบการเปิดเผยนโยบายสำหรับการวัดมูลค่ายุติธรรมและผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ เพื่อเป็นแนวทางให้กับกิจการที่สนใจใช้เป็นแนวทางในการเปิดเผยมูลค่ายุติธรรมขององค์ประกอบของงบการเงินต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเปิดเผยมูลค่ายุติธรรมในงบการเงินฉบับสมบูรณ์ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนจำแนกตามกลุ่มบริษัทจดทะเบียนการเลือกใช้นโยบายทางบัญชีสำหรับที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ และการเลือกใช้นโยบายทางบัญชีสำหรับอสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนคำในการเปิดเผยมูลค่ายุติธรรม ระดับบรรษัทภิบาลและสัดส่วนผู้ถือหุ้นกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ

สมมติฐานในการวิจัย

การศึกษครั้งนี้ ผู้วิจัย มีสมมติฐานของการวิจัยดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 1 กลุ่มบริษัทจดทะเบียนที่แตกต่างกันมีผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ระดับบรรษัทภิบาลมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ

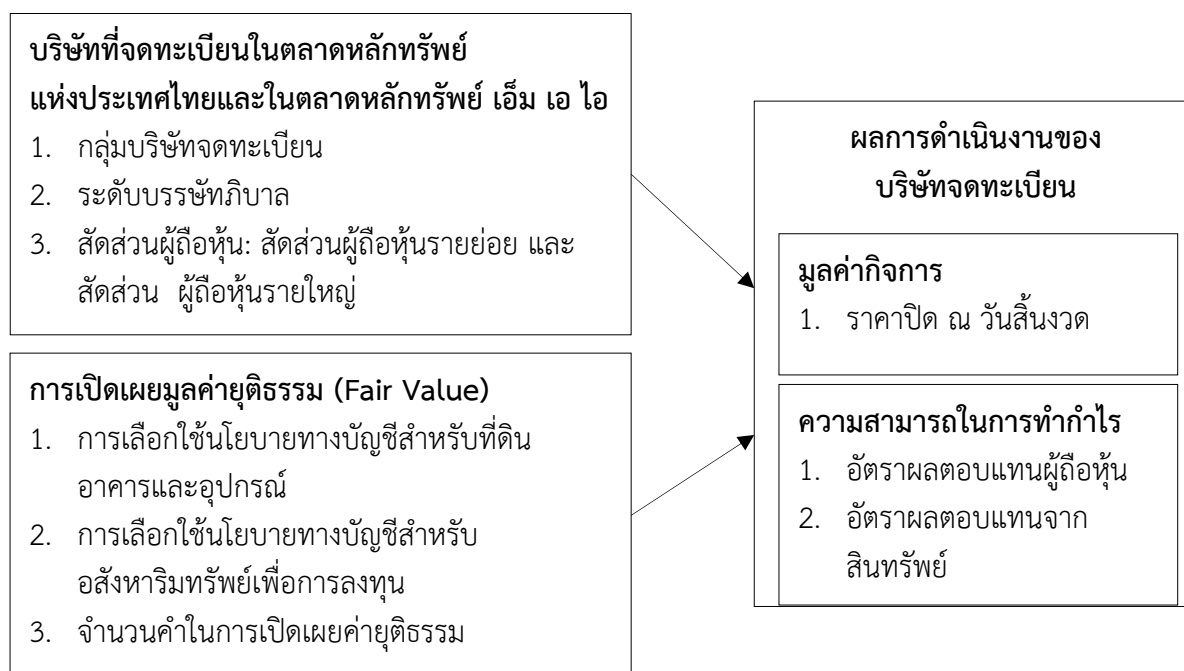
สมมติฐานที่ 3 สัดส่วนผู้ถือหุ้นมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ

สมมติฐานที่ 4 การเลือกใช้นโยบายทางบัญชีสำหรับที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ที่แตกต่างกันมีผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 5 การเลือกใช้นโยบายทางบัญชีสำหรับอสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุนที่แตกต่างกันมีผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 6 จำนวนคำในการเปิดเผยมูลค่ายุติธรรมมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบการเปิดเผยนโยบายสำหรับการวัดมูลค่ายุติธรรมและผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการวัดมูลค่ายุติธรรมและผลการดำเนินงานของกิจการ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การวัดมูลค่ายุติธรรม (Fair Value Measurement)

มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 เรื่องการวัดมูลค่ายุติธรรมได้กำหนดให้มูลค่ายุติธรรมหมายถึง ราคาที่จะได้รับการขายสินทรัพย์ หรือจะจ่ายเพื่อโอนหนี้สินในรายการที่เกิดขึ้นในสภาพปกติระหว่างผู้ร่วมตลาด ณ วันที่วัดมูลค่ายุติธรรม (สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2562) เทคนิคที่ใช้ในการวัดมูลค่ายุติธรรมให้เลือกใช้ตามความเหมาะสมของเหตุการณ์หรือสถานการณ์และความพอเพียงของข้อมูล โดยให้น้ำหนักอ้างอิงข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่สามารถสังเกตได้จากตลาด (Relevant Observable Inputs) เป็นหลัก แล้วจึงทำการอ้างอิงข้อมูลที่ไม่สามารถสังเกตได้จากตลาด (Unobservable Inputs) โดยให้ใช้ข้อมูลนี้ให้น้อยที่สุด

การใช้มูลค่ายุติธรรมสำหรับกำหนดนโยบายการบัญชี ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้นำรายการที่กิจการต้องเปิดเผยโดยใช้เทคนิคการวัดมูลค่ายุติธรรมมาใช้ในการวัดมูลค่าและเปิดเผยข้อมูล 2 รายการ คือ

(1) ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์

มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 16 เรื่อง ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ (สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2562) กำหนดให้กิจการต้องรับรู้ต้นทุนของรายการที่ดิน อาคารและอุปกรณ์เป็นสินทรัพย์เมื่อมีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่กิจการจะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตจากรายการนั้นและกิจการ

สามารถวัดมูลค่าต้นทุนของรายการนั้นได้อย่างน่าเชื่อถือและได้กำหนดให้กิจการรับรู้ต้นทุนเริ่มแรกของรายการที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ด้วยการวัดมูลค่าสินทรัพย์โดยใช้ราคาทุน

สำหรับการวัดมูลค่าภายหลังการรับรู้รายการเมื่อเริ่มแรก กิจการต้องเลือกใช้นโยบายการบัญชีโดยใช้วิธีราคาทุนหรือวิธีการตีราคาใหม่ และเมื่อกิจการเลือกใช้นโยบายการบัญชีใดแล้วต้องใช้นโยบายการบัญชื่อนั้นกับรายการที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ทุกรายการที่จัดอยู่ในประเภทเดียวกัน การเลือกใช้นโยบายการวัดมูลค่าภายหลังการรับรู้รายการเมื่อเริ่มแรกด้วยวิธีราคาทุนนั้นกิจการต้องแสดงรายการที่ดิน อาคารและอุปกรณ์นั้นด้วยราคาทุนหักค่าเสื่อมราคาสะสมและผลขาดทุนจากการด้อยค่าสะสมของสินทรัพย์ สำหรับกรณีที่กิจการเลือกใช้นโยบายการวัดมูลค่าภายหลังการรับรู้รายการเมื่อเริ่มแรกด้วยวิธีการตีราคาใหม่ กิจการต้องสามารถวัดมูลค่ายุติธรรมได้อย่างน่าเชื่อถือ (ดูมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 เรื่องการวัดมูลค่ายุติธรรม) กิจการต้องแสดงรายการดังกล่าวด้วยราคาที่ตีใหม่ คือ มูลค่ายุติธรรม ณ วันที่มีการตีราคาใหม่หักด้วยค่าเสื่อมราคาสะสมและผลขาดทุนจากการด้อยค่าสะสมที่เกิดขึ้นในภายหลัง กิจการต้องตีราคาสินทรัพย์ใหม่อย่างสม่ำเสมอเพื่อให้แน่ใจว่ามูลค่าตามบัญชีจะไม่แตกต่างจากมูลค่ายุติธรรม ณ วันสิ้นรอบระยะเวลารายงานอย่างมีสาระสำคัญ

(2) อสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุน

มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 40 เรื่อง อสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุน (สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2562) กำหนดให้กิจการต้องรับรู้ต้นทุนของอสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุนที่กิจการเป็นเจ้าของเป็นสินทรัพย์เมื่อมีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่กิจการจะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตจากอสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุนและกิจการสามารถวัดมูลค่าต้นทุนของอสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุนนั้นได้อย่างน่าเชื่อถือและได้กำหนดให้กิจการรับรู้ต้นทุนเริ่มแรกของรายการอสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุนด้วยการวัดมูลค่าสินทรัพย์โดยใช้ราคาทุน

กิจการเลือกใช้นโยบายภายหลังการรับรู้รายการอสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุนได้ 2 วิธี คือ

(1) วิธีมูลค่ายุติธรรม หลังจากรับรู้รายการเมื่อเริ่มแรกแล้วกิจการที่เลือกใช้วิธีมูลค่ายุติธรรมต้องวัดมูลค่าของอสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุนทั้งหมดด้วยมูลค่ายุติธรรม การมีการเปลี่ยนแปลงมูลค่ายุติธรรมแล้วปรากฏว่าเกิดผลกำไรหรือขาดทุนที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงมูลค่ายุติธรรมของอสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุนในกำไรหรือขาดทุนในงวดที่เกิดขึ้น กรณีไม่สามารถวัดมูลค่ายุติธรรมได้อย่างน่าเชื่อถือ กรณีนี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อรายการซื้อขายทางการตลาดที่เทียบเคียงได้ไม่เกิดขึ้นบ่อยและการวัดมูลค่ายุติธรรมด้วยวิธีอื่นไม่สามารถจัดทำได้ หากกิจการกำหนดว่ามูลค่ายุติธรรมของอสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุนที่อยู่ในระหว่างการก่อสร้างนั้นไม่สามารถวัดมูลค่าได้อย่างน่าเชื่อถือ แต่กิจการคาดว่าจะสามารถประมาณมูลค่ายุติธรรมได้อย่างน่าเชื่อถือเมื่อการก่อสร้างนั้นเสร็จสิ้น กิจการต้องวัดมูลค่าอสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุนที่อยู่ในระหว่างการก่อสร้างนั้นด้วยวิธีราคาทุนจนกระทั่งสามารถวัดมูลค่ายุติธรรมได้อย่างน่าเชื่อถือ

(2) วิธีราคาทุน หลังจากการรับรู้รายการเมื่อเริ่มแรก กิจการที่เลือกใช้วิธีราคาทุนต้องวัดมูลค่าของอสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุนตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 5 เรื่อง สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนที่ถือไว้เพื่อขายและการดำเนินงานที่ยกเลิกหากเข้าเงื่อนไขการจัดประเภทเป็นสินทรัพย์ที่ถือไว้เพื่อขาย (หรือรวมอยู่ในกลุ่มสินทรัพย์ที่จำหน่ายซึ่งจัดประเภทเป็นถือไว้เพื่อขาย) หรือตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า หากถือครองโดยผู้เช่าเป็นสินทรัพย์สิทธิการใช้ และตามแนวทางที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 16 เรื่อง ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ในเรื่องวิธีราคาทุนสำหรับในกรณีอื่น ๆ ทั้งหมด

การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน : ความสามารถในการทำกำไร (Financial Ratios analysis : (Profitability) เป็นเครื่องมือที่ผู้ลงทุนใช้ในการวิเคราะห์และประเมินฐานะทางการเงิน ผลการดำเนินงาน ประสิทธิภาพ และความสามารถในการทำกำไรของบริษัทได้จากงบการเงินที่ผ่านมาของบริษัท โดยผู้วิเคราะห์อาจนำอัตราส่วนทางการเงินของบริษัทเทียบกับอัตราส่วนในอดีตที่ผ่านมา หรือเทียบกับบริษัทอื่นที่เป็นคู่แข่งหรืออาจเทียบกับค่าเฉลี่ยของอุตสาหกรรมนั้น ๆ

อัตราส่วนทางการเงิน (Financial Ratio) เป็นเครื่องมือประเภทหนึ่งที่จะช่วยให้สามารถประเมินฐานะทางการเงินและความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจได้ดีกว่าตัวเลขข้อมูลดิบที่แสดงไว้ในงบการเงิน โดยอัตราส่วนทางการเงินก็คือ การนำรายการในงบแสดงฐานะการเงิน งบกำไรขาดทุน ที่มีส่วนสัมพันธ์กันมาทำเป็นสัดส่วนเปรียบเทียบกันแล้วทำให้สามารถตีความหมายของงบการเงินนั้นได้มากขึ้น

ในการประเมินผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินของธุรกิจ ผู้วิเคราะห์ทางการเงินจำเป็นต้องอาศัยเครื่องมืออย่างหนึ่ง เรียกว่า อัตราส่วน (Ratio) หรือ ดัชนี (Index) ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ของข้อมูลทางการเงินโดยนำข้อมูลทางการเงินมาเปรียบเทียบกัน ซึ่งจะช่วยให้ผู้วิเคราะห์มีความชำนาญและประสบการณ์ในการวิเคราะห์ทางการเงิน เพื่อที่จะทำให้เข้าใจฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานของธุรกิจได้ดี

จากแนวความคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า อัตราส่วนทางการเงิน (Financial ratio) หมายถึง แนวคิดในการนำข้อมูลผลการดำเนินงานต่าง ๆ ในงบการเงินของธุรกิจ มาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรายการต่าง ๆ ในรูปแบบของอัตราส่วนทางการเงิน เพื่อให้ผู้ใช้ข้อมูลสามารถนำไปวิเคราะห์ความสามารถในการดำเนินธุรกิจของกิจการ อัตราส่วนทางการเงินที่ใช้เป็นเครื่องมือช่วยในการวิเคราะห์และประเมินฐานะทางการเงิน ผลการดำเนินงาน ประสิทธิภาพ และความสามารถในการทำกำไรของบริษัทได้จากงบการเงิน โดยอัตราส่วนทางการเงินที่ใช้ข้อมูลเพื่อประกอบการวิเคราะห์และตัดสินใจลงทุน

อัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรเป็นอัตราส่วนที่วัดความสามารถในการทำกำไรของกิจการ การวิเคราะห์อาจใช้ทั้งกำไรขั้นต้น หรือกำไรสุทธิ เทียบกับสินทรัพย์หรือส่วนของเจ้าของ อัตราส่วนที่นักวิเคราะห์นิยมใช้ ได้แก่ อัตรากำไรขั้นต้น (Gross Profit margin) อัตรากำไรสุทธิ (Net Profit Margin) อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (Return on Assets) อัตราผลตอบแทนส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Equity) กำไรสุทธิต่อหุ้น (Earnings per Share of Common Stock)

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียน โดยใช้ขนาดมูลค่ากิจการด้านราคาปิด ณ วันสิ้นงวด และอัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร ได้แก่ อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ อัตราผลตอบแทนส่วนของผู้ถือหุ้น

จากงานวิจัยของ สุมาลี เอกพล สมเกียรติ ฉายพระพักตร์ และกิตติมา ทางนะที (2562) ได้ศึกษาเปรียบเทียบวิธีการวัดมูลค่าภายหลังการรับรู้รายการที่ดิน อาคารและอุปกรณ์กับผลการดำเนินงานในอนาคตของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า มูลค่าของที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ที่วัดมูลค่าด้วยวิธีการตีราคาใหม่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงานในอนาคตอย่างมีนัยสำคัญและค่าความสัมพันธ์ของตัวแบบทดสอบของกลุ่มบริษัทที่ใช้วิธีการตีราคาใหม่มีค่ามากกว่าค่าความสัมพันธ์ของกลุ่มบริษัทที่ใช้วิธีราคาทุน

อัญชลี พิพัฒน์เจริญ และศิลปะพร ศรีจันเพชร (2560) การตอบสนองของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกับธรรมาภิบาล คุณภาพกำไร และผู้สอบบัญชี พบว่า การกำกับดูแลกิจการและคุณภาพของกำไรเป็นปัจจัยที่มีผลต่ออัตราส่วนผลตอบแทนของหุ้นในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล สำหรับปัจจัยอื่นไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับอัตราส่วนผลตอบแทนของหุ้น

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อเปรียบเทียบการเปิดเผยนโยบายสำหรับการวัดมูลค่ายุติธรรมและผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ที่มีมูลค่าตามราคาตลาด (Market Capitalization) สูงสุด 50 บริษัทแรก ยกเว้นหลักทรัพย์กลุ่มธนาคาร เงินทุนหลักทรัพย์ เนื่องจากมีลักษณะโครงสร้างเงินทุนแตกต่างจากกลุ่มหลักทรัพย์อื่น ดังนั้นบริษัทจดทะเบียนตามเงื่อนไขที่ใช้ในการศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 100 บริษัท จัดเก็บข้อมูลในช่วงปี พ.ศ. 2558 - 2559

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างบริษัทจดทะเบียนด้วยวิธีคัดเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) และจัดทำแบบบันทึกข้อมูลเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากรายงานประจำปีบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บข้อมูลที่ใช้ในการศึกษานั้น ผู้วิจัยได้จัดตั้งทีมงานเพื่อทำการเก็บข้อมูลตัวแปรที่ต้องการศึกษาจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่

1. จากระายงานประจำปีฉบับภาษาไทยจากเว็บไซต์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (<http://www.setsmart.com>) และเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (<https://market.sec.or.th>)
2. รายงานการสำรวจการกำกับดูแลกิจการบริษัทจดทะเบียนจากเว็บไซต์ของสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (<https://thai-iod.com>)

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ในการทดสอบสมมุติฐานนั้น ผู้ทำวิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลและนำข้อมูลที่ได้มาทำการประมวลผลโดยใช้สถิติการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การวิเคราะห์สมการถดถอยอย่างง่าย และการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุ แบบ Enter

สำหรับการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) แบบ Enter นั้น ข้อมูลที่นำมาใช้จะต้องผ่านเกณฑ์ข้อตกลงเบื้องต้นก่อน กล่าวคือ ตัวแปรตามต้องมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเป็นแบบเส้นตรง ตัวแปรไม่มีความคลาดเคลื่อนในการวัด (Non Autocorrelation) และตัวแปรทำนายทั้งหมดต้องมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่ำหรือ ไม่มีภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (multicollinearity) ซึ่งต้องมีค่าสหสัมพันธ์ไม่เกิน 0.8 (Neter, Wasserman, & Kutner, 1989 อ้างใน O'Brien, 2007)

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ การเปิดเผยมูลค่ายุติธรรม (Fair Value) และผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนจากกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 100 บริษัท สามารถสรุปโดยมีรายละเอียดดังนี้

จำนวนของกลุ่มบริษัทจดทะเบียน พบว่า เป็นบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 50 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 50 และตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ จำนวน 50 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 50 ตามลำดับ

ระดับบรรษัทภิบาล พบว่า ในปี 2559 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.19 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.88 ขณะที่ระดับบรรษัทภิบาล ในปี 2558 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.99 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.89 ตามลำดับ

สัดส่วนผู้ถือหุ้น พบว่า ค่าเฉลี่ยสัดส่วนการถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายย่อย ของปี 2558 - 2559 มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 18.69 มีค่าสูงสุดเท่ากับ 85.22 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 43.96 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 15.02 ขณะที่ค่าเฉลี่ยสัดส่วนการถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ 5 อันดับแรก ของปี 2558 - 2559 มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 15.87 มีค่าสูงสุดเท่ากับ 89.132 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 57.56 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 15.62 ตามลำดับ

ตารางที่ 1 ความถี่ และร้อยละการเลือกใช้นโยบายบัญชีสำหรับที่ดิน อาคารและอุปกรณ์

รายการ	ความถี่	ร้อยละ
วิธีราคาทุน	82	82.0
วิธีการตีราคาใหม่	18	18.0
รวม	100	100.0

จากตารางที่ 1 พบว่า การเลือกใช้นโยบายทางบัญชีสำหรับที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ มีบริษัทเลือกใช้วิธีราคาทุน 82 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 82 ขณะที่บริษัทเลือกใช้วิธีการตีราคาใหม่ 18 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 18 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ความถี่ และร้อยละการเปิดเผยนโยบายบัญชีสำหรับอสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุน

รายการ	ความถี่	ร้อยละ
ไม่เปิดเผยนโยบาย	51	51.0
วิธีราคาทุน	38	38.0
วิธีมูลค่ายุติธรรม	11	11.0
รวม	100	100.0

จากตารางที่ 2 พบว่า การเลือกใช้นโยบายทางบัญชีสำหรับอสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุน มีบริษัทที่ไม่เปิดเผยข้อมูลการเลือกใช้นโยบาย 51 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 51 บริษัทเลือกใช้วิธีราคาทุน 38 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 38 และเลือกใช้วิธีมูลค่ายุติธรรม 11 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 11 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการเปิดเผยมูลค่ายุติธรรมจำแนกตามจำนวนค่าว่ามูลค่ายุติธรรมในหมายเหตุประกอบงบการเงิน

จำนวนนับค่า	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ปี 2559	3	159	42.46	30.87
ปี 2558	3	134	42.79	28.25
เฉลี่ยรวม	3	137	43.00	29.00

จากตารางที่ 3 พบว่า จำนวนค่าในการเปิดเผยมูลค่ายุติธรรม ค่าเฉลี่ยรวม มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 3 มีค่าสูงสุดเท่ากับ 137 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 43.00 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 29.00

ขนาดมูลค่ากิจการด้านราคาปิด ณ วันสิ้นงวด พบว่า ค่าเฉลี่ยราคาตลาด (ราคาปิด ณ วันสิ้นงวด): บาท ของปี 2558 - 2559 มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 0.51 มีค่าสูงสุดเท่ากับ 478.00 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 29.94 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 64.63

ความสามารถในการทำกำไรด้านอัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น พบว่า ค่าเฉลี่ยอัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น (ROE) มีค่าต่ำสุดเท่ากับ -208.00 มีค่าสูงสุดเท่ากับ 74.88 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.52 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 32.49

ความสามารถในการทำกำไรด้านอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ พบว่า ค่าเฉลี่ยอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) มีค่าต่ำสุดเท่ากับ -111.27 มีค่าสูงสุดเท่ากับ 35.77 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.82 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 17.52

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนจำแนกตามกลุ่มบริษัทจดทะเบียน

กลุ่ม	ผลการดำเนินงาน	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	t	df	Sig.
MAI	ราคาปิด ณ วันสิ้นงวด	4.72	5.30	0.75	-4.220	49.388	0.000
SET		55.16	84.35	11.93			
MAI	อัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น	-3.88	40.03	5.66	-3.366	98.000	0.001
SET		16.93	17.59	2.49			
MAI	อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์	1.23	22.47	3.18	-2.699	98.000	0.008
SET		10.40	8.50	1.20			

สมมติฐานที่ 1 กลุ่มบริษัทจดทะเบียนที่แตกต่างกันมีผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ แตกต่างกัน จากตารางที่ 4 พบว่า กลุ่มบริษัทจดทะเบียนที่แตกต่างกันมีผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียน ได้แก่ ราคาปิด ณ วันสิ้นงวด อัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้นและอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์แตกต่างกัน เนื่องจากมีค่า Sig. น้อยกว่า 0.05 โดยกลุ่มบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีค่าเฉลี่ยราคาปิด ณ วันสิ้นงวด อัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น และอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์มากกว่าบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 5 ผลการทดสอบความสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างระดับบรรษัทภิบาลและผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียน

ผลการดำเนินงาน	Pearson Correlation	Sig. (2-tailed)	ทิศทางความสัมพันธ์
ราคาปิด ณ วันสิ้นงวด	.310**	0.000	ทิศทางความสัมพันธ์เดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญ
อัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น	.193**	0.000	ทิศทางความสัมพันธ์เดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญ
อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์	.156**	0.000	ทิศทางความสัมพันธ์เดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญ

สมมติฐานที่ 2 ระดับบริษัทภิบาลมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ จากตารางที่ 5 พบว่า ระดับบริษัทภิบาลมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียน ได้แก่ ราคาปิด ณ วันสิ้นงวด อัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้นและอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ เนื่องจากมีค่า Sig. น้อยกว่า 0.05 โดยมี ค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.310 0.196 และ 0.156 ตามลำดับ ซึ่งมีทิศทางความสัมพันธ์เดียวกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 6 ผลการทดสอบอิทธิพลของสัดส่วนผู้ถือหุ้นที่มีผลต่อผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียน

ผลการดำเนินงาน	Unstandardized		Standardized		t	Sig.	Collinearity	
	Coefficients		Coefficients				Statistics	
	B	SEE	Beta				Tolerance	VIF
ราคาปิด ณ วันสิ้นงวด								
(Constant)	-138.086	23.633			-5.843	0.000		
Free float	1.568	0.249	0.392		6.288	0.000	0.344	2.908
TOP 5	1.693	0.239	0.441		7.080	0.000	0.344	2.908
R = 0.261; R Square = 0.068; Adjusted R Square = 0.066 ; S.E.E. = 57.39; Sig. = .000; F = 25.508								
อัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น								
(Constant)	-9.877	13.304			-0.742	0.458		
Free float	0.027	0.140	0.012		0.193	0.847	0.344	2.908
TOP 5	0.262	0.135	0.125		1.943	0.052	0.344	2.908
R = 0.115; R Square = 0.013; Adjusted R Square = 0.010 ; S.E.E. = 32.31; Sig. = .010; F = 4.659								
อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์								
(Constant)	4.428	6.943			0.638	0.524		
Free float	-0.089	0.073	-0.078		-1.215	0.225	0.344	2.908
TOP 5	0.090	0.070	0.082		1.283	0.200	0.344	2.908
R = 0.152; R Square = 0.023; Adjusted R Square = 0.020 ; S.E.E. = 16.86; Sig. = .010; F = 8.210								

สมมติฐานที่ 3 สัดส่วนผู้ถือหุ้นมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ จากตารางที่ 6 พบว่า สัดส่วนผู้ถือหุ้นมีผลต่อผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนได้แก่ ราคาปิด ณ วันสิ้นงวด อัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้นและอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ เนื่องจาก ค่า sig. น้อยกว่า 0.05

เมื่อพิจารณาเป็นรายตัวแปรพบว่า สัดส่วนการถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายย่อยและสัดส่วนการถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ 5 อันดับแรกมีผลต่อราคาปิด ณ วันสิ้นงวดโดยมีค่าอิทธิพลในรูปคะแนนมาตรฐาน เท่ากับ 0.392 และ 0.441 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ขณะที่สัดส่วนการถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายย่อยและสัดส่วนการถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ 5 อันดับแรกไม่มีผลต่ออัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้นและอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 7 ผลการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนจำแนกตามการเลือกใช้นโยบายทางบัญชีสำหรับที่ดิน อาคารและอุปกรณ์

นโยบายทางบัญชี	ผลการดำเนินงาน	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	t	df	Sig.
ราคาทุน	ราคาปิด ณ วันสิ้นงวด	33.32	67.06	2.90	2.689	90.268	0.009
วิธีตีราคาใหม่		12.15	8.34	0.64			
ราคาทุน	อัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น	9.98	25.43	2.81	2.318	98.000	0.023
วิธีตีราคาใหม่		-9.20	52.39	12.35			
ราคาทุน	อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์	7.46	14.01	1.55	2.026	98.000	0.045
วิธีตีราคาใหม่		-1.64	27.93	6.58			

สมมติฐานที่ 4 การเลือกใช้นโยบายทางบัญชีสำหรับที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ที่แตกต่างกันมีผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ แตกต่างจากตารางที่ 7 พบว่า การเลือกใช้นโยบายทางบัญชีสำหรับที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ที่แตกต่างกันมีผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียน ได้แก่ ราคาปิด ณ วันสิ้นงวด อัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้นและอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์แตกต่างกันเนื่องจากมีค่า Sig. น้อยกว่า 0.05

ตารางที่ 8 ผลการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนจำแนกตามการเลือกใช้นโยบายทางบัญชีสำหรับอสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุน

ผลการดำเนินงาน		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ราคาปิด ณ วันสิ้นงวด	Between Groups	43230.732	2	21615.366	6.362	0.002
	Within Groups	1005644.539	296	3397.448		
	Total	1048875.271	298			
อัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น	Between Groups	22932.582	2	11466.291	6.503	0.002
	Within Groups	521916.580	296	1763.232		
	Total	544849.162	298			
อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์	Between Groups	6142.152	2	3071.076	5.871	0.003
	Within Groups	154828.567	296	523.069		
	Total	160970.719	298			

สมมติฐานที่ 5 การเลือกใช้นโยบายทางบัญชีสำหรับอสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุนที่แตกต่างกันมีผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ แตกต่างจาก ตารางที่ 8 พบว่า การเลือกใช้นโยบายทางบัญชีสำหรับอสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุนที่แตกต่างกันมีผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียน ได้แก่ ราคาปิด ณ วันสิ้นงวด อัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้นและอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์แตกต่างกันเนื่องจากมีค่า Sig. น้อยกว่า 0.05

ตารางที่ 9 ผลทดสอบความสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างจำนวนคำในการเปิดเผยมูลค่ายุติธรรมและผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียน

ผลการดำเนินงาน	Pearson Correlation	Sig. (2-tailed)	ทิศทางความสัมพันธ์
ราคาปิด ณ วันสิ้นงวด	.205**	0.004	ทิศทางความสัมพันธ์เดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญ
อัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น	0.070	0.325	ทิศทางความสัมพันธ์เดียวกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญ
อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์	0.019	0.793	ทิศทางความสัมพันธ์เดียวกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญ

สมมติฐานที่ 6 จำนวนคำในการเปิดเผยมูลค่ายุติธรรมมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ จากตารางที่ 9 พบว่า จำนวนคำในการเปิดเผยมูลค่ายุติธรรมมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนด้านขนาดของมูลค่ากิจการด้านราคาปิด ณ วันสิ้นงวด เนื่องจากมีค่า Sig. น้อยกว่า 0.05 โดยมีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.205 ซึ่งมีทิศทางความสัมพันธ์เดียวกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ในขณะที่จำนวนคำในการเปิดเผยมูลค่ายุติธรรมไม่มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียน ได้แก่ อัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้นและอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ เนื่องจากมีค่า Sig. มากกว่า 0.05 ซึ่งมีทิศทางความสัมพันธ์เดียวกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบคุณภาพของการเปิดเผยมูลค่ายุติธรรมระหว่างบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ นั้น ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาการเปิดเผยมูลค่ายุติธรรมในงบการเงินฉบับสมบูรณ์ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ

จากการศึกษาการเปิดเผยมูลค่ายุติธรรมในงบการเงินฉบับสมบูรณ์ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ พบว่า บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ มีการเลือกใช้นโยบายทางบัญชีสำหรับที่ดิน อาคารและอุปกรณ์วิธีราคาทุน จำนวน 82 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 82 ขณะที่บริษัทเลือกใช้วิธีการตีราคาใหม่ จำนวน 18 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 18 ตามลำดับ ในขณะที่ด้านการเลือกใช้นโยบายทางบัญชีสำหรับอสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุน พบว่า มีบริษัทที่ไม่เปิดเผยข้อมูลการเลือกใช้นโยบาย จำนวน 51 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 51 บริษัทเลือกใช้วิธีราคาทุน จำนวน 38 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 38 และเลือกใช้วิธีมูลค่ายุติธรรม จำนวน 11 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 11 ตามลำดับ นอกจากนี้ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ มีการเปิดเผยคำในการเปิดเผยมูลค่ายุติธรรม พบว่า ค่าเฉลี่ยรวม มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 3 มีค่าสูงสุดเท่ากับ 137 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 43.00 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 29.00 ตามลำดับ หากพิจารณาผลการศึกษพบว่าที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ส่วนใหญ่เลือกใช้นโยบายทางบัญชีสำหรับที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ และอสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุนด้วยวิธีราคาทุน เนื่องจากการเลือกใช้นโยบายวิธีมูลค่ายุติธรรมทำให้บริษัท

มีต้นทุนการได้มาสูงกว่าวิธีราคาทุน การจัดทำรายงานทางการเงินจึงต้องพิจารณาข้อจำกัดด้านต้นทุนของข้อมูลการเงินที่มีประโยชน์ สอดคล้องกับแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน (สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, 2562) ที่กล่าวว่า ต้นทุนเป็นข้อจำกัดในวงกว้างของข้อมูลที่ได้จากการรายงานทางการเงิน การรายงานข้อมูลการเงินมีต้นทุน จึงมีความสำคัญที่ต้นทุนนั้นต้องคุ้มกับผลประโยชน์ของการรายงานข้อมูลนั้น ดังนั้นการเลือกใช้นโยบายใดจึงขึ้นอยู่กับพิจารณาของผู้บริหารว่าต้นทุนที่จ่ายไปคุ้มกับประโยชน์ที่ได้รับจากการรายงานข้อมูลหรือไม่

2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนจำแนกตามกลุ่มบริษัทจดทะเบียน การเลือกใช้นโยบายทางบัญชีสำหรับที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ และการเลือกใช้นโยบายทางบัญชีสำหรับอสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุน

จากการศึกษากลุ่มบริษัทจดทะเบียนที่แตกต่างกันมีผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียน ได้แก่ ราคาปิด ณ วันสิ้นงวด อัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้นและอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์แตกต่างกัน โดยกลุ่มบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีค่าเฉลี่ยราคาปิด ณ วันสิ้นงวด อัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น และอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์มากกว่าบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เอ็ม เอ ไอ เนื่องจากกลุ่มบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีขนาดของกิจการและโครงสร้างเงินทุนมากกว่ากลุ่มบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เอ็ม เอ ไอ

การเลือกใช้นโยบายทางบัญชีสำหรับที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ และนโยบายทางบัญชีสำหรับอสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุนที่แตกต่างกันมีผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียน ได้แก่ ราคาปิด ณ วันสิ้นงวด อัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้นและอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุมาลี เอกพล สมเกียรติ ฉายพระพักตร์ และกิตติมา ทางนะที (2562) ที่ศึกษาและพบว่า มูลค่าภายหลังการรับรู้รายการของที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ทั้งกลุ่มที่เลือกใช้นโยบายการวัดมูลค่าด้วยวิธีการตีราคาใหม่กับกลุ่มที่เลือกใช้วิธีราคาทุนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงานในอนาคตกล่าวคือ กลุ่มบริษัทที่เลือกใช้นโยบายการวัดมูลค่าด้วยวิธีการตีราคาใหม่สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของผลการดำเนินงานในอนาคตได้ถึง 21% แตกต่างกับกลุ่มบริษัทที่เลือกใช้นโยบายการวัดมูลค่าด้วยวิธีราคาทุนที่สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของผลการดำเนินงานในอนาคตได้เพียง 15.40%

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับบรรษัทภิบาล สัดส่วนผู้ถือหุ้น และจำนวนค่าในการเปิดเผยค่ายุติธรรมและผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียน

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับบรรษัทภิบาล สัดส่วนผู้ถือหุ้น และจำนวนค่าในการเปิดเผยค่ายุติธรรมและผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียน พบว่าระดับบรรษัทภิบาลมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียน ได้แก่ ราคาปิด ณ วันสิ้นงวด อัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้นและอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ นั้นหมายถึงบริษัทที่มีระดับบรรษัทภิบาลที่ดีมักทำให้ผลการดำเนินการและผลตอบแทนดีเช่นกันสอดคล้องกับงานวิจัยของอัญชลี พิพัฒน์เจริญ และศิลาเพชร ศรีจันทะพร (2560) ที่ศึกษาและพบว่า บริษัทที่มีธรรมาภิบาลและมีการกำกับดูแลกิจการที่ดีย่อมส่งผลให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดกับบริษัท

สัดส่วนผู้ถือหุ้นมีผลต่อผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียน ได้แก่ ราคาปิด ณ วันสิ้นงวด อัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้นและอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ และเมื่อพิจารณาเป็นรายตัวแปรพบว่าสัดส่วนการถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายย่อยและสัดส่วนการถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ 5 อันดับแรกมีผลต่อราคาปิด ณ วันสิ้นงวด ขณะที่สัดส่วนการถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายย่อยและสัดส่วนการถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ 5 อันดับแรกไม่มีผลต่ออัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้นและอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์

สำหรับจำนวนค่าในการเปิดเผยมูลค่ายุติธรรมมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนด้านขนาดของมูลค่ากิจการด้านราคาปิด ณ วันสิ้นงวด ในขณะที่จำนวนค่าในการเปิดเผยมูลค่ายุติธรรมไม่มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียน ได้แก่ อัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้นและอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ จากผลการศึกษาดังกล่าวพบว่า สัดส่วนของผู้ถือหุ้นและจำนวนค่าในการเปิดเผยมูลค่ายุติธรรมไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้นและอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

การเลือกใช้นโยบายการบัญชีที่สำคัญมีผลต่อการตัดสินใจของผู้มีส่วนได้เสีย กิจการจึงต้องให้ความสำคัญกับการเลือกใช้นโยบายการบัญชีที่สะท้อนการรายงานข้อมูลทางการเงินที่เกิดขึ้นจริงและตรงกับวัตถุประสงค์ที่กิจการต้องการรายงานข้อมูลทางการเงิน การใช้นโยบายที่สะท้อนมูลค่าที่แท้จริงถือเป็นการรายงานข้อมูลที่ทำให้ผู้มีส่วนได้เสียได้ทราบข้อมูลที่แท้จริงของกิจการแต่ต้องคำนึงถึงต้นทุนการได้มาและความต้องการที่แท้จริงของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียหลักของกิจการ

เอกสารอ้างอิง

- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2550). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. กรุงเทพฯ ฯ: วี. อินเตอร์ พรินท์.
- สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2562). กรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน. สืบค้นจาก <http://www.tfac.or.th/Article/Detail/94713>
- สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2562). มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม. สืบค้นจาก <http://www.tfac.or.th/Article/Detail /94713>
- สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2562). มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 16 เรื่อง ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์. สืบค้นจาก <http://www.tfac.or.th/Article/Detail/94713>
- สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2562). มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 40 เรื่อง อสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุน. สืบค้นจาก <http://www.tfac.or.th/Article/Detail/94713>
- สุมาลี เอกพล สมเกียรติ ฉายพระพักตร์ และกิตติมา ทางนะที. (2562). การศึกษาเปรียบเทียบวิธีการวัดมูลค่าภายหลังการรับรู้รายการที่ดิน อาคารและอุปกรณ์กับผลการดำเนินงานในขนาดของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วารสารการจัดการธุรกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา, 8(1), 29-42.
- อัญชลี พิพัฒน์เจริญ และศิลปะพร ศรีจันเพชร. (2560). การตอบสนองของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกับธรรมาภิบาล คุณภาพกำไร และผู้สอบบัญชี. วารสารวิชาชีพบัญชี, 13(40), 22-31.
- O'brien, R. (2007). A caution regarding rules of thumb for variance inflation factors. *Quality & Quantity*, 41(5), 673-690.
- Perara M.H.B and Matthew MR (1996), *Accounting theory and Development Australia*, International Thomson Publishing Company.
- Unegbu, A. O. (2014). *Theories of Accounting: Evolution & Developments. Income-Determination and Diversities in Use*. arXiv preprint.
- Wolk, H. I., Dodd, J. L., & Rozycki, J. J. (2008). *Accounting theory: conceptual issues in a political and economic environment (Vol. 2)*. Sage.